

A guide for children and young people - Somali

Tallaalka COVID-19

**Hage loogu talagalay carruurta
iyo dhallinyarada**

Wax badan ka ogow www.nidirect.gov.uk/covid-vaccine

Buug-yerahan wuxuu sharaxayaa barnaamijka tallaalka cudurka korona fayras (COVID-19) ee loogu talagalay carruurta iyo dhallinyarada u-qalma.

Waa maxay COVID-19 ama Korona fayras?

COVID-19 waa cudur neef-mareenka ku dhaca oo aad u faafa oo uu sababo fayraska SARS-CoV-2. Carruur iyo dhallinyaro aad u tiro yar oo qaba infekshanka COVID-19 ayaa ku sii dhaca cuduro kale oo daran.

Ma jirto wax daawo ah oo loo hayo COVID-19 in kasta oo qaar ka mid ah daawooyinka dhowaan la tijaabiyyay ay gacan ka geystaan yareynta halista dhibaatooyinka ka dhasha cudurka.

Hay'adda Adeegga caafimaadka waxay tallaalka COVID-19 siinaysaa carruurta iyo dhalinyarada da'doodu u dhaxayso 12 ilaa 17 sano. Dadka da'da yar ee khatarta ugu weyn ugu jira inay la kulmaan jirro halis ah haddii ay qaadaan cudurka COVID-19 ama la nool qof nidaamkiisa difaaca jirka uu aad daciif u yahay, waxay u baahan doonaan inay qaataan 2 qiyaasood/doos oo tallaalka ah, oo u kala dhaxayso 8 toddobaad. Dhammaan dhalinyarada kale ee da'doodu u dhaxayso 12 ilaa 17 waxaa la siin doonaa 2 qiyaasood oo tallaalka ah oo u kala dhaxeyso 12 toddobaad.

Miyaan khatar ugu jiraa inaan qaado infekshinka COVID-19?

Cudurka wuxuu ku dhici karaa qof walba. Carruurta iyo dhallinyarada qaarkood aaya halis weyn ugu jira oo ay ka mid yihiin kuwa la nool xaalado halis ah sida:

- kansarada (sida leukaemia ama lymphoma)
- cudurka sonkorowga
- dhibaatooyinka wadnaha ee halista ah
- xanuunada xabadka ama neefsashada oo ku adkaata, xanuunada ku dhaca kelyaha, beerka ama neefshiidka
- difaaca jirka oo hoos u dhaca sababo la xiriira cudurka ama daaweynta (daawooyinka steroidka, kiimoterabi ama daaweynta la isticmaalo shucaaca)
- talaalista xubinaha jirka
- xaalad caafimaad oo la xiriira xanuunada ama naafonimada murqaha
- naafonimo daran oo xagga waxbarashada ah
- Cudurka Down's syndrome
- dhibaato xagga beeryarada ah, sida cudurka sickle cell-ka, ama lagaa saaro beeryaradaada
- suuxdin
- dhibaatooyin xagga xida-sidaha ah
- xaalado kale oo caafimaad oo halis ah hadba sida uu kugula taliyo dhakhtarkaaga.

Dadka da'da yar badankood COVID-19 badanaa wuxuu u yahay cudur fudud oo si dhif ah ugu horseeda dhibaatooyin. Dad yar qaarkoodna astaamaha cudurka ayaa waxaa laga yaabaa inay qabaan in ka badan intii caadiga ahayd 2 ilaa 3 toddobaad. Tallaalku wuxuu kaa caawin doonaa inuu kaa difaaco COVID-19.

Waxaa lagu siin doonaa tallaalka Pfizer, kaas oo loo ansixiyey carruurta iyo dhallinyarada.

Tallaalku ma i difaaci doonaa?

Tallaalka COVID-19 wuxuu yarayn doonaa fursadda ah inaad la xanuunsato cudurka COVID-19. Waxay qaadan kartaa dhowr toddobaad si jirkaaga uu xoogaa difaac ah uga helo tallaalka. Waa inaad heshaa ka hortag wanaagsan markaad qaadato qiyaasta/dooska koowaad. Qaodashada qiyaasta/dooska labaad waa inay ku siisaa difaac waara oo ka hortagga fayraska.

Si la mid ah dhamaan daawooyinka, ma jiro tallaal si buuxda waxtar u leh - dadka qaarkiis wali waxaa laga yaabaa inay qaadaan COVID-19 iyagoo tallaalka qaatay xitaa, laakiin markaan ma noqonayo mid aad u daran. Macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan astaamaha ayaa laga heli karaa nidirect.gov.uk/coronavirus.

Tallaallada kuma jiraan unugyo ku kora jirka, sidaas darteedna waxay ammaan u yihiin dadka qaba cilladaha xagga nidaamka difaaca jirka ah. Dadkan waxaa laga yaabaa inaysan sifiican uga fal-celinin talaalka lakin tallaalka wuxuu difaac ka siinayaan cudurada daran.

Ka warran bixinta oggolaanshaha?

Waxaa laga yaabaa inaad u baahato inaad macluumaadka ku saabsan tallaalka la wadaagto waalidiintaada oo aad ka wada hadashaan.

Haddii tallaalka lagugu siyo dugsiga, waxaa lagu siinayaan foomka oggolaanshaha kaas oo waalidkaaga/mas'uulkaaga uu saxiixayo si uu u oggolaado inaad qaadato tallaalka.

Qofka ku siinaya tallaalka ayaa xilliga ballantaada kaaga jawaabi doona su'aalo kasta oo aad ka qabto tallaalka.

Dhibaatooyinka soo raaca ee caadiga ah

Si la mid ah dhamaan dawooyinka kale, tallaalku wuxuu keeni karaa waxyeelooyin gaar ah. Waxyeelooyinkaan gaarka ah badankood waa kuwo fudud oo waqt gaaban ah, oo qof walbana kuma dhacaan. Tallaalka aan u isticmaalno carruur ka yar 18 sano, waxyeelooyinka aaya aad u badan marka la qaato qiyaasta/dooska labaad.

Waxyeelooyinka gaarka ah ee ugu caamsan waxa ka mid ah:

- in garabka lagaa durey aad ku yeelato xanuun iyo jilcsanaan Tani waxay u badan tahay inay ka sii darto 1 ilaa 2 maalmood tallaalka kadib
- daal dareemid
- madax xanuun
- Xanuuno guud, ama astaamo u eg kuwa ifilada

Waad nasan kartaa waxaanad qaadan kartaa baarasatamool (raac talada qaadashada qiyaasta ee ku jirta baakadka) si aad iskaga caawiso in aad roonaato. In kasta oo inaad dareento qandho leh astaamo u eg kuwa hargabka ay tahay wax iska caadi ah 2 illaa 3 maalmood, heerkul sarreeya aaya ah wax aan caadi ahayn waxaana laga yaabaa inay tilmaam u tahay inaad qabto COVID-19 ama infekshan kale. Waxyeelooyinka gaarka ah ee kadib tallaalka dhici kara waxay caadi ahaan socdaan wax ka yar toddobaad. Haddii astaamahaaga ay u muuqdaan inay ka sii darayaan ama haddii aad ka walaacsan tahay, adiga ama waalidkaaga aaya wici kara GP-gaaga ama Adeegga Shaqeeyaa Xilliada Ka Baxsan Wakhtiga Shaqada.

Waxyeellooyinka gaarka ah ee aan caanka ahayn

Dhawaan, kiisaska la xiriira caabuqa wadnaha (oo loo yaqaanno caabuqa muruqa wadnaha ama caabuqa lakabyada wadnaha) aaya la soo sheegay kadib qaadashada tallaallada COVID-19.

Inta badan kiisaskani waxay ku dhaceen ragga da'da yar waxayna badanaana soo shaac baxaan dhawr maalmood kadib qaadashada tallaalka labaad. Dadka intiisa badan way ka bogsadeen oo waxay dareemeen caafimaad kadib nasasho iyo daaweyn fudud ay qaateen.

Waa in aad dhakhso u raadsato ama u doonato talo caafimaadeed haddii aad yeelato:

xanuunka shafka ama laabta

neeftuurid

dareemida wadnaha oo ku boodaya, babbanaya, ama xoog kuu garaacaya

Kaarkaaga xafido.

Haddii adiga ama waalidkaaga ama daryeelahaaga aad talo ka raadsataan dhakhtar ama kalkaaliye caafimaad, xaqiji inaad u sheegtaan tallaalkaaga (tus kaarka tallaalka, haddii ay macquul tahay) si ay si habboon qiimeyn kuugu sameeyaa.

Don't forget your
COVID-19 vaccination

Make sure you keep this record
card with you

For more information on the
COVID-19 vaccination or what
to do after your vaccination, see
www.nidirect.gov.uk/covid-vaccine

COVID-19 immunisation
Protect yourself.

Waxaad adiga ama waalidkaaga ama daryeelahaaga sidoo kale waxyelloyinka gaarka ah ee ka yimaada tallaalada iyo daawooyinka kaga soo warbixin kartaan nidaamka Kaarka Jaalah.

[coronavirus-yellowcard.
mhra.gov.uk](https://coronavirus-yellowcard.mhra.gov.uk)

Miyaan COVID-19 ka qaadi karaa tallaalka?

COVID-19 kama qaadi kartid tallaalka laakiin waxaa suurtagal ah inaad qaado COVID-19 oo aadan ogaanin inaad qabto astaamaha illaa laga gaaro xilliga ballanta tallaalkaaga. Astaamaha ugu muhiimsan ee COVID-19 ayaa ah mid ka mid ah kuwan soo socda:

- qufac cusub oo joogto ah
- heerkul sareeya
- luminta, ama isbeddelka dareenkaga caadiga ah ee dhadhanka ama wax urinta

Haddii aad qabto astaamaha kore, guriga joog oo isku diyaari inaad baaritaan iska qaado.

Maxaan sameeyaa marka xigta?

Kadib markaad qaadato tallaalkaaga, xafido kaarkaaga diiwaanka. Kaarkaaga diiwaanka ayaa muujin doona faahfaahinta qaadashada dooskaaga/qiyaastaada koowaad.

Waxaa lagu siin doonaa dooska/qiyaasta labaad 8 ama 12 usbuuc kadib.

Waxaa lagugula talin doonaa waqtiga saxda ah ee qaadashada qiyaastaada/dooskaaga labaad si ay kuu siiso difaaca ugu wanaagsan ee ugu waaratiiinka fiican.

Maxaa dhacaya haddii aanan caafimaad qabin marka ballantayda xilligeeda la gaaro?

Waa inaadan ka xaadirin ballanta tallaalka haddii aad ku jirto isgo'doomin, aad sugayso natijjada baaritaanka COVID-19, Waa inaad sugtaa 12 toddobaad kadib marka lagaa baaro lagaana helo COVID-19 ama ugu yaraan 4 toddobaad haddii aad khatar sare ugu jirto.

Sidee COVID-19 u faafaa?

COVID-19 wuxuu ku faafaa dhibco laga neefsado sanka ama afka, qaasatan marka la hadlayo ama la qufacayo.

Waxaa sidoo kale la qaadi karaa marka aad taabato indhahaaga, sankaaga iyo afkaaga kadib markaad soo taabatay walxo iyo sagxado ku wasakhaysan fayraska.

**WAA INAAD welii sii
waddo inaad raacdoo wixii
xaddidaadyo ah ee ka jira
deegaanka iyo:**

xirataa marada wajiga lagu daboolo

si taxaddar leh oo joogto ah u dhaq gacmahaaga

fur dariishadaha si ay hawo nadiif ah uga soo gasho

raac tilmaamaha hadda jira

www.nidirect.gov.uk/coronavirus

Macluumaad dheeraad ah

Adiga ama waalidkaaga waa inaad akhriisaan buugyarahaa macluumaadka tallaalka si aad u heshaan wixii faahfaahin dheeraad ah ee ku saabsan tallaalkaaga, oo ay ku jiraan waxyeelooyinka gaarka ah, adigoo ka fiirinaya websaydhka Kaarka Jaalahaa ee Korona fayras (Coronavirus Yellow Card).

Waxaad sidoo kale wixii waxyeelooyinka gaarka ah oo laga shakhiyo ku soo wargelin kartaa isla boggaas internetka ama adigoo soo degsanaya ablikeeshinka Kaarka Jaalahaa ah: **coronavirus-yellowcard.mhra.gov.uk/productinformation**

Macluumaad dheeraad ah waxaa laga heli karaa **pha.site/covid-vaccine-schools**

Waxaa macluumaadkan asal ahaan soo saartay Hay'adda Badbaadada Caafimaadka Ingiriiska (UK Health Security Agency) waxaan lagu isticmaalaa Shatiga Dawladda ee Furan (Open Government Licence) v3.0

Public Health
Agency

Public Health Agency
12-22 Linenhall Street, Belfast BT2 8BS.
Tel: 0300 555 0114 (local rate).
www.publichealth.hscni.net

Find us on:

